

Nicolai

KULTUR • AKTIVITET • FOLKEOPLYSNING

For di netværk handler om mennesker

11. årgang nr. 3 oktober 2003

FOLKEOPLYSNING OG DE GRØNNE GUIDER

Grøn Guide
Lokal miljøvejleder

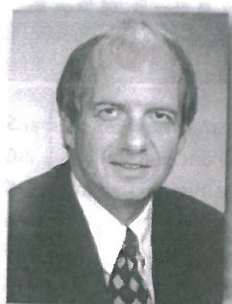

Foto: Sussie Pagh

PROJEKT PINDSVIN

af Sussie Pagh

GRØN BY ÅRHUS

af Henriette Corvinus Andersen

SPØRG ÅRHUS!

Leder/debat med Torben Dreier

FRIT OPLYSNINGSFORBUND

Udgives af

Frit Oplysningsforbunds
medlemsforening
Guldsmedgade 25,
Postbox 159
8100 Århus C.
Tlf.: 86 12 60 00
E-mail:
nicolai@fo-aarhus.dk

Ansvarshavende redaktør
Torben Dreier

Redaktion

Henriette C. Andersen
Henrik Gram
Inge Madsen
Torben Dreier

Oplag

12.000

Layout & tryk

Opsætning & layout:
To ombord tlf: 8676 1653.
Tryk: Central tryk Hobro
Trykt på miljøpapir

Nicolai

udkommer 4 gange om
året. Bladet postbesørges til
FO's kursusedtagere samt
lægges frem på biblioteker
og offentlige kontorer.

AftenskoleKlubben

AftenskoleKlubbens formål
er at udbrede folkeoplys-
ning indenfor almene, øko-
nomiske, politiske, sociale
og kulturelle emner; samt
at arbejde for de idealer
som De Forenede Nationer
står for, samt at sikre med-
lemmernes indflydelse på
FO's virke. Ved tilmelding til
et af FO's kurser bliver man
automatisk medlem af FO's
medlemsforening for 10 kr.,
som overføres fra
tilmeldingsgebyret.

DEBAT

Torben Dreier
Skoleleder

Spørg Århus!

Det er helt fantastisk at Århus Kommunes magistratsafdelinger er gået ind i et åbent samarbejde og en dialog omkring de grønne guider i byen.

Hvis ikke de havde gjort det, havde der til november ikke været flere grønne guider tilbage i byen efter at regeringen nedlagde Den grønne Fond for et par år siden. Men kommunen har altså været fremsynet nok til at kunne se den styrke der er i de grønne guiders arbejde og især i deres direkte kontakt til og samspil med borgerne. De grønne guider spørger til og lytter efter, hvad den enkelte århusianer har af behov og

gode ideer på miljøområdet og inddrager dette i deres arbejde i kommunen som helhed.

Samtidig benytter magistraterne sig selv af guidernes faglighed til at skabe miljørigtige løsninger inden for deres områder på et mere overordnet plan, hvilket man kan læse meget mere om her i bladet.

Når det gælder borgernes egne ønsker og behov på miljøområdet har de grønne guider været fødselshjælpere på f.eks. Århus Delebil-ordning, en beboerhus-have og en hængende have i midtbyen samt Grønt Fingeraftryks-ordningen for butikker og kontorer i midtbyen. Samtidig har guiderne involveret århusianerne i et økologisk hav af arrangementer, f.eks. cykel- og helbredstjek på Rådhuspladsen,

Udgifter

Tidligere har hver grøn guide være finansieret med løntilskud dels fra Den Grønne Fond, som er blevet nedlagt, dels fra Århus Kommune. I 2002 blev der lavet nyt forlig (det såkaldte Amaliegade-forlig), så nu er der lavet en ny ordning om løntilskud, hvor Århus Kommune bidrager med 80 % af udgifterne til de grønne guider og FO stiller en underskudsgaranti på 20 %. De grønne guider går således i løbet af i år fra de tidligere kontakter over på en ny ordning.

smagsprøver på økologisk kaffe og kage, kompostdage, dræbersnegleforsøg, miljøtrafikuger, stop-svineriet-kampagne og meget mere igennem årene.

KONKURRENCEN

Klip ud & send

Deltag i konkurrencen vind billetter til Halfdan Rasmussen Cabaret

Hvis du svarer rigtigt på spørgsmålene, deltager du i konkurrencen og får chancen for at vinde to billetter til Halfdan Rasmussen Cabaret fredag d. 7/11 kl. 20.00 på Rosenteatret.

Læs mere side 7.

1. Hvor mange grønne guider er der officielt i Århus Kommune?

2. Hvad handler projektet i samarbejde med kommunens 2. magistrat om?

3. Hvor mange år har skoleleder Torben Dreier været ansat i FO?

Svarkuponen afleveres/sendes til FO-Århus,
Guldsmedgade 25, postboks 159, 8100 Århus C.

Du kan også sende dit svar på e-mail
nicolai@fo-aarhus.dk

eller deltage via vores hjemmeside:
www.fo-aarhus.dk

Send din besvarelse senest 29/10.

Husk at sende navn og adresse med besvarelsen.

Svarene på sidste nummers konkurrence:

1. Potemkin 2. Socialdemokratiet 3. Huset.

Vinder blev:

Mads Bilstrup, 8230 Åbyhøj.

GRØN BY ÅRHUS

af Henriette Corvinus Andersen

Rundt om magistraterne med de grønne guider

I Århus-området er der 7 grønne guider, som er ansat af fællesråd, oplysningsforbund eller boligforeninger.

Det indebærer, at alle borgere i Århus har mulighed for at blive rådgivet af en grøn guide, en ordning, der kaldes "Århus-ordningen". Og de grønne guider kommer omkring lidt af hvert i deres arbejde. Nedenfor kan du læse noget om de projekter, som nogle af de grønne guider er i gang med i samarbejde med Århus Kommunes magistrater samt en række lokale græsrodsinitiativer.

De grønne guiders magistrats-projekter

Bæredygtigt miljø og alternativ energi ind i daginstitutionerne

(magistratens 1. afd.)

På baggrund af 12 års erfaring med bæredygtigt byggeri samt planlægning og bygning af en ny børnehave i Andelssamfundet i Hjortshøj (AiH) går den grønne guide, Hans Jakob Jakobsen, ind i vurdering af miljørigtigt institutionsbyggeri, både ombygninger, tilbygninger og nybyggeri, hvor de bæredygtige elementer kan tages med ind i byggeriet fra starten. "Jeg vil tage ud i institutionen og rådgive lederen og personalegruppen, hvor jeg giver dem redskaber ud fra noget konkret, som hvis de f.eks. skal have skiftet oliefyret ud. Ofte vil de gerne vide, hvad der vil være fordele ved for

dem. Jeg får stillet spørgsmål som: Hvad kan vi bruge solceller til? eller Er komposttoiletter gode? Det er de, men har medarbejderne overvejet, hvem der skal tømme dem! Jeg mener, de skal have noget for pengene, og det er ikke altid den alternative løsning, der er bedst," fortæller Hans Jakob Jakobsen. Det miljømæssige betragtes både fra bygge- og energisiden af byggeriet, og der tages yderligere hensyn til den pædagogiske vinkel. "I institutionsbyggeriet her i AiH rådede jeg dem til at bruge et stykke ekstra jord til at bygge shelters på til udebørnehave, så de kan være ude selv i dårligt vejr. De behøvede jo ikke at bruge jorden til dyr og haveyrkning, for vi har masser herude, som de kan låne sig til i stedet for," fortæller Hans Jakob Jakobsen.

Borgere overvåger den bynære natur

(magistratens 2. afd.)

På baggrund af et projektforsøg med naturpatruljer i Mårslet bliver de positive resultater nu udbredt til resten af Århus Kommune via fællesrådene. Naturvejleder, Lars Bøgh, og grøn guide, Henrik Bojsen, har samarbejdet om projektet. "Jeg har fungeret som koordinator

for projektet, stået for kommunikationen mellem parterne i kommunen, naturforvaltningen samt til og fra borgerne," fortæller Henrik Bojsen. Projektet går ud på at registrere den bynære natur og på at skabe nye netværk. I Mårslet har både "almindelige" borgere og skoleklasser ageret naturpatruljer, og har i små grupper fået tildelt et bestemt defineret stykke natur at holde øje med. "Deres opgave er så på et antal besøg at registrere hvilke planter, dyr, fugle og insekter, der er på stedet. Disse registreringer lægges sammen med fotos ind på en hjemmeside, så alle andre også kan få glæde af informationerne," fortæller Henrik Bojsen. Gruppernes medlemmer bliver rustet til opgaven via en workshop, hvor de undervises i naturkendskab og introduceres til en grejbank med forskelligt udstyr. Erfaringerne fra projektet i Mårslet har vist, at fundamentet for netværksdannelse i lokalområdet blev forbedret. "Som grøn guide er man med til at udvide de lokale netværk og samtidigt få borgernes ønsker og tanker i spil i forhold til forvaltning og politikere. Ikke nok med det, kvalificerer vi også kommunens handlingsrum. F.eks. har naturforvaltningen med projektet

her fundet natur, de aldrig har besøgt før og de har fået nye lokale personer til deres eget netværk, som de er begyndt at trække på i deres arbejde," fortæller Henrik Bojsen. Og samarbejdet fungerer fint. Flere områder har fået naturpatruljer, og der kommer flere interesserede til. Nu har Hasle, Tilst og Solbjerg meldt sig på banen. På hjemmesiden aarhus.dk/kommune/naturpatruljer kan du læse mere om naturpatruljerne i Mårslet, Tranbjerg samt Lystrup/ Elsted/ Elev.

Store besparelser på affaldssortering på lokalcenter

(magistratens 3. afd.)

Erik Stryhn Rasmussen tilbyder kommunens 25 lokalcentre rådgivning til udbygning af deres affaldssortering samt resourcebesparelser på el- og vandområdet efter "grønt fingeraftryk"-princippet. "I efteråret skal der findes 2-3 lokalcentre, som vil arbejde på at få miljømærket "Grønt Fingeraftryk"," fortæller Erik Stryhn Rasmussen, "og det kræver, at der er styr på forbrug af el, vand og varme, at affaldet sorteres og at rengøringsmidlerne er miljøvenlige". Baggrunden for projektet er de positive resultater, Vejlbj Lokalcenter har opnået i sit samarbejde med den grønne guide. Centret er bl.a. begyndt at sende 6 tons brugte aluminiumsbakker til genbrug, som de får 5 kr. pr. kg. ud af. De gode resultater med affaldssortering er opnået gennem en ekstra ugentlig arbejds-

Århus Kommunes grønne guider er*:

Århus Nord: Hans Jakob Jakobsen – på den nye ordning fra 010103, Henrik Bojsen – på den nye ordning fra 010103,

Erik Stryhn Rasmussen – på den nye ordning fra 010703

Århus Midt: Sussie Pagh – på den nye ordning fra 010603

Århus Vest: Marianne Vasard Nielsen – på den nye ordning fra 011203, Vagn Eriksen – på den nye ordning fra 011203

Århus Syd: Birte Buhl Hansen – på den nye ordning fra 010103, Ida Binow Poulsen – på den nye ordning fra 170203

*Pt. er der otte guider, da to i Århus Nord samlet varetager én stilling

indsats på kun 2 timer. "På årsplan har indsatsen betydet, at der frasorteres 10-15 tons mere affald til genbrug, som før blev bortskaffet som brændbart affald," fortæller Erik Stryhn Rasmussen. "Mængden af restaffald til forbrænding er nu nede på 20 tons/år, og denne omlægning har givet en økonomisk årlig besparelse på ca. 100.000 kr. Interesserede lokalcentre er velkomne til at henvende sig, men hvem der vil få hjælp til at gøre en god miljøforretning afhænger af, hvor stort engagementet er, for drivkraften skal i den sidste ende komme fra ledelsen og de ansatte selv. Nogle vil helst gå efter et bestemt område, så det bliver også muligt kun at fokusere på et enkelt element, som er overskueligt at starte ud med," siger Erik Stryhn Rasmussen. På Vejlbj Lokalcenter har man også opnået pæne resultater gennem en indsats for at spare på el og vand og centret mangler kun at få styr på valg af miljørigtige rengøringsmidler for at opnå et "grønt fingeraftryk". Erik Stryhn Rasmussen deltager i projektet som konsulent og som miljømæssig "indpisiker" og han håber også at kunne etablere et netværkssamarbejde mellem lokalcentrene.

Miljøbevidsthed på skolerne med Grønt Islæt

(magistratens 4. afd.)

Århus Kommunes skolevæsen har sat gang i arbejdet med at indføre miljøledelse på kommunens skoler for at blive miljøcertificerede. Århus Byråd har

bevilget midler til at alle århusianske folkeskoler inden udgangen af år 2004 vil kunne have et miljøledelsessystem samt at omkring halvdelen, dvs. 25 skoler, er miljøcertificerede. Bevillingen på 1,6 millioner kr. skal især bruges til at styrke miljøledelsens pædagogiske vinkler, og mere præcist styrke samarbejdet og sikre forankringen af miljøledelse i folkeskolen. Således er halvdelen af bevillingen afsat til at frikøbe lærere fra undervisningen, så de kan være med til at forankre Grønt Islæt. "Min opgave bliver at være sparringspartner/kritiker/konsulent i arbejdet med Et Grønt Islæt," fortæller Sussie Pagh. "Jeg kan gå ind i projektet på skolerne enten for at kickstarte processen eller for at give miljøarbejdet det sidste skub i den rigtige retning. Men jeg har også erfaring som underviser og med det kan jeg støtte op om temaundervisning med faglige input og idéer til lærerne. Og jeg kan forestille mig, at netværksetablering mellem skolerne også kunne blive en af opgaverne," fortæller Sussie Pagh. I maj måned havde 22 skoler et miljøledelsessystem og én skole var blevet miljøcertificeret.

Rådgivning om affaldshåndtering i boligforeninger

(magistratens 5. afd. - Affald)

Århus Kommunale værker har indledt samarbejde med de grønne guider i Århus Kommune Århus Kommunale Værkers (ÅKV) energi- og miljørådgivning omkring affald og vand. Den grønne guide, Birte Buhl, skal bistå affaldskontoret med optimering af et nyt affaldssystem i en række boligforeninger i den sydlige del af Århus. Birte Buhls opgave består i sammen med viceværter og afdelingsinspektører at gennemgå deres affaldshåndtering for at finde ud af, om det foregår optimalt. Desuden skal hun rådgive i hele idéen bag affaldssystemet og de konkrete tilbud, ÅKV har, f.eks. mærkning af beholdere, vejledningsmateriale, papir- og andre former for affaldscontainere m.v. Birte Buhl er blevet introduceret til boligforeninger på besøg med affaldskontoret, og startede i juni "på egne ben." "Jeg tager en snak med dem om, hvordan det går med affaldssorteringen hos dem, går det godt eller skidt, og hvad synes de selv kunne være bedre," fortæller Birte Buhl. "Vi kommer både omkring de grønne og sorte

poser og affaldspladser til sortering. Nogle gange skubber vi også noget i gang, vi ikke havde regnet med. I en boligforening ser der ud til at komme gang i lokal kompostering af haveaffald, fordi beboerne nedsætter en støttegruppe, som vil samarbejde med viceværten om det, så beboerne kan få glæde af kompost til deres haver. Så en gang i mellem giver 2+2 mere end 4," siger Birte Buhl. "Udover boligforeninger arbejder vi på tilrettelæggelse af skoleundervisning i forbindelse med affald og vand, hvor jeg har fået til opgave at undersøge, hvad der findes af undervisningsmateriale på området," slutter Birte Buhl.

Forbedring af vandmiljøet med støretårne

(magistratens 5. afd. - Vand)

På vandsiden planlægger ÅKV i samarbejde med Ida Poulsen en grundvandsbeskyttelseskampagne i Stautrup med forbillede i en lignende kampagne i Beder, hvor de grønne guider også var inddraget. Kampagnen er i planlægningsfasen og kommer til at foregå fra marts til maj næste år. "Vi har holdt møde med Fællesrådet, hvor vi fremlagde nogle af vores idéer, som blev positivt modtaget," fortæller Ida Poulsen. "Vi skal nu have samlet en arbejdsgruppe, som skal løbe idéerne igennem fra den gamle kampagne, og finde ud af, hvad der skal op at stå. Kampagnen i Stautrup kommer det til at køre efter de samme principper, og vi har bl.a. foreslået, at der sættes

Økonomien -

Udgifter til de grønne guider (løn + drift) = 2.870.000 kr.

Det kommunale tilskud til de

grønne guider jf. Amaliegade-forliget* = 800.000 kr.

FO's underskudsgaranti = 574.000 kr.

Manglende finansiering

(udgifter, - tilskud, - underskudsgaranti) = 1.496.000 kr.

Vi håber, Århus Kommune vil bevilge den manglende finansiering på 1,496 millioner for 2004, hvor kommunen samlet vil skulle budgettere med mindst 2,3 millioner kr., for at regnestykket kan løbe rundt.

* Er budgetteret i 2002 for år 2003

Foto: Erik Stryhn Rasmussen

Foto: Erik Stryhn Rasmussen

Foto: Erik Stryhn Rasmussen

stæretårne (en mast med mange stærekasser, red.) op. Vi har tænkt på at lave fuglekassedage hvor borgerne selv skal lave kasserne, og evt. vil man også kunne adoptere en fuglekasse”, fortæller Ida Poulsen. Stære er med til at holde grundvandet rent, da de spiser stankelbenslarver, og kan være en erstatning for brug af gift, som således også giver en økonomisk besparelse på længere sigt. ”En frit lejde-dag for aflevering af de gifte, man har stående i hjemmet, er også en mulighed”, slutter Ida Poulsen.

Lokale græsrodsinitiativer

De grønne guider skaber et fælles handlingsrum for kommune og borgere indenfor miljøområdet med kampagner, oplysning og støtte til lokale græsrodsinitiativer. Her er en række eksempler:

Århus Midtby: Opstart af ”grønt fingeraftryk”-ordningen i samarbejde med Guldsmedgade-foreningen.

Arrangementer i Kulturnatten, bl.a. natløb i Havreballe skov med indlagt konkurrence om miljøet samt dette års ”Mystiske væsener i underverdenen”. Festugearrangementer, f.eks. bæredygtighedsarrangementet i Guldsmedgade, Sustentabilitad, i Festugen 2002.

Århus Vest: På lokalcentrene i Århus Vest er der udstillinger om: Hjemmet, haven, mad, tøj, vask, energi, affald og transport. Hvert tema udstilles 1 måned ad gangen på hvert lokalcenter. Sideløbende med

udstillingerne tilbydes foredrag om emnerne. Siden 1999 har skolerne i Århus arbejdet med både Miljøledelse og Grønt Islæt. GG er i gang med at etablere et netværk til udveksling af miljøerfaringer imellem 13 skoler i Århus Vest. Samarbejdet omfatter alle personalegrupper på skolen.

»Skrab dig grøn« er titlen på et spil til børn fra 11 år. Spillet består af 50 spørgsmål, hvor svarene skræbes ind på skræbepladen, der forestiller et træ. Miljøprofilen kan aflæses direkte og sammenlignes med gennemsnittet. Spillet introduceres i efteråret for skolerne i Århus Vest som en del af det nye miljøerfæringsnetværk mellem skolerne i området. Guiderne har udviklet et selvstændigt hæfte på 4 sprog (somali, tyrkisk, arabisk og engelsk) med forklaringer på miljøspørgsmål for at inddrage de to-sprogede børns forældre i miljøarbejdet. Grønne Guider i Vest er en sammenlægning af de 2 projekter i Gellerup og Trige, men stadig med lokale opgaver forankret i projekterne. Vagn Erik-

sen har været tovholder på beboernes arbejde om en trafikløsning ved Edw. Rahrs Vej i forbindelse med Herningmotorvejen, mens Marianne Vasard Nielsen har bistået med oprettelse af et kvarterløftsberedskab for miljøet omkring Trige midtby. Beredskabet indebærer etablering af en genbrugsplads i Trige og en koordinering af affaldsindsamling og -sortering for alle i Trige.

Århus Nord: Omkring 20 rundvisninger om året i Andelssamfundet i Hjortshøj, som har haft gæster så langt væk fra som Thailand og Slovenien. Desuden kommer flere kommunalt ansatte fra tekniske forvaltninger på besøg for at få rundvisninger. Succesfulde mostarrangementer, hvor folk kan lave frisk æblemost af deres æblehøst. Bl.a. er det blevet en tradition, at ca. 200 friske Risskovborgere hvert år presser most den sidste lørdag i efterårsferien.

Den ”skjulte cykelsti” – genetablering og forbedring af naturstien i Århus Nord, et samarbejde med Grøn Støtte-

forening, Fællesrådet, Grøn Forening i Skæring-Egå og Miljøgruppen 8520. Naturstien går på servicevejen langs rørforbindelsen med fjernvarme fra Studstrupværket til den indre by. Vejen der bugter sig gennem fredfyldt og smuk natur fra Møllerup Skov, via Egåen til Studstrup er så dårligt vedligeholdet, at den er elendig for cyklister. Sagen er derfor rejst for vejkontoret og Århus Kommunale Værker, der ”ejer” den offentlige servicevej.

Århus Syd: Kort over lokalområdet natur i Beder-Malling området. Kortene blev revet væk, så et lokalt trykkeri sprang til og sponserede et nyt oplag. Idéen til kortet er blevet til som et samarbejde mellem borgere, kommunen og den grønne guide.

Dræbersnegleprojektet sidste år, som vi har beskrevet i sidste nr. af Nicolai – i år følges der op med at borgerne tæller snegle på et område, hvor der er blevet lagt gift ud, for at se, om giften har effekt.

Teaterprojektet ”Grønne ord for pengene” for 3.-5. klasse, som er støttet af ÅKV, og som bl.a. også er blevet opført på åben gade i Festugen. Stykket formidler budskaber om vandspild, genbrug, kompost, madvarer, kemikalier m.v.

Undervisning om kemi i børns hverdag for dagplejemødre, institutionspersonale og mødregrupper. Om kemikalier i produkter til børn og hvad der vil være det mest miljøvenlige valg af produkter fra supermarkedets hylder.

Arbejdsopgavernes fordeling - 30 % af de grønne guiders arbejdsopgaver leveres til Århus Kommune. 50 % er opgaver lokalt – såkaldt græsrodsinitiativer. 20 % er salg af ydelser

Grønt fingeraftryk - Grønt fingeraftryk er en ordning til miljøcertificering på tre niveauer, hvor en butik/virksomhed kan opnå fra 1 til 3 grønne fingeraftryk. Et enkelt fingeraftryk kræver, at virksomhedens forbrug af el og vand minimeres, at affaldet sorteres, at alle rengøringsmidler er miljøvenlige, og at evt. kontorhold er miljøvenligt (f.eks. at kontorapparater har et lavt stand-by forbrug). De grønne fingeraftryk kan udbygges med nogle ekstra elementer til at opnå et internationalt miljøcertifikat, f.eks. Svanemærket. Du kan læse mere om ordningen på hjemmesiden grontfingeraftryk.dk.

PROJEKT PINDSVIN

af Sussie Pagh, Grøn Guide for Århus Midtby

Foto: Sussie Pagh

Et eksempel på hvordan grønne guider kan udføre aktuelle naturbeskyttende arbejdsopgaver, som optager eller bekymrer dele af befolkningen

Projektet udføres med arbejdsplads på Naturhistorisk Museum i Århus, der også har været med til udviklingen af selve projektet. Dyrenes Beskyttelse har bevilget 76.000 kr. til at kortlægge udbredelsen af den iberiske skovsnegl, også kaldet dræbersneglen, og sammenhol-

de det med forekomsten af dødfunde pindsvin. Projektet er startet på baggrund af den megen debat, der har været om pindsvin og sneglegifte. Især foreningen "Pindsvinenes venner" har givet udtryk for, at de på deres plejestationer modtager pindsvin, som er forgiftede af sneglegifte, der bruges i bekæmpelsen af den iberiske skovsnegl. Især blev giftstoffet metaldehyd, som ikke længere kan købes i Danmark, mistænkt. Der forelå imidlertid ingen dokumentation for, at der var en større

dødelighed hos pindsvin i områder med iberisk skovsnegl end i områder uden.

Pindsvinebestanden lider hvert år store tab i trafikken. Det antages at der hvert år dræbes 70.000-80.000 pindsvin. Hertil kommer, at et ukendt antal pindsvin hvert år dør i Sankt Hans bål eller ved uforsigtig omgang med kompostbunker. Selvom pindsvinebestanden på nuværende tidspunkt ikke kan anses for truet, kan en ny menneskeskabt trussel og en yderligere belastning af bestanden hurtigt få konsekvenser.

Bevillingen fra Dyrenes Beskyttelse går til en to-måneders undersøgelse, der skal afdække, om der er en sammenhæng mellem udbredelsen af den iberiske skovsnegl og forekomsten af døde pindsvin. Undersøgelsen startede 1. august og dataindsamlingen slutter den 1. oktober i år. Undersøgelsen har både haft mediernes og befolkningens bevågenhed. Mange er bekymrede for pindsvinene og endnu flere er berørte af debatten om dræbersnegle, enten fordi de har dem i haven eller

fordi de frygter, at de kommer. Projektet har både en relevans i forhold til at undersøge nogle relevante problematikker omkring pindsvinebestandens sundhed, men også en stor formidlingsmæssig betydning i forhold til at sætte fokus på et almindeligt dyr som pindsvinet, og dermed at udbrede kendskabet til de fordele og ulemper det giver for dyrelivet at leve tæt på mennesker. Desuden har kortlægningen af den iberiske skovsnegl stor interesse i befolkningen. Indtil nu har projekt pindsvin været i kontakt med over 600 haveejere fordelt over hele landet. Haveejere er via et spørgeskema blevet stillet en lang række spørgsmål vedrørende deres have bl.a. om de har pindsvin eller snegle, og hvis de har snegle, hvordan de bekæmper dem. Forhåbentlig vil dataene vise, om der er grund til bekymring for pindsvinene og være med til at give et bud på, hvordan man bevarer en pindsvinevenlig have samtidig med, at man kan holde bestanden af iberiske skovsnegle nede.

Æbleopskrift

Kold æblesuppe m. vanilleis 4 pers.

Bemærk den lange tilberedningstid, inden du går i gang.

1 l. æblejuice eller saft fra friske æbler,
1 stang vanille,
1 stang kanel,
4 friske æbler,
8 kugler vanilleis,
4 kviste/8 blade citronmelisse

Vanille- og kanelstang kommes hele i juicen/saften.
Giv det et opkog og lad det trække i 5 timer.
Skræl æblerne og skær dem i tern.
Kom dem i dem suppen.

Server suppen i dybe tallerkener med to kugler vanilleis og 1 kvist/et par blade citronmelisse til hver.

FO's Kulturkreds

Aktivitetens

SIDEN EFTERÅRETS ARRANGEMENTER

Tilmelding til og information om samtlige kurser og arrangementer fås i FO's kursusbutik, Guldmedgade 25, 8000 Århus C. Telefon: 86 12 60 00.

Priser i rødt: Særpris for pensionister, efterlønnere, handicappede og arbejdsledige.

Halfdan Rasmussen Cabaret

Halfdan Rasmussen
Cabaret

Rosenteatret

Illustration: Anne Mogenssen, Foto: Niels - Niels, København 1978

Rosenteatret genopsætter sin meget roste Halfdan Rasmussen Cabaret i år. Nicolai og FO har købt en stak billletter til forestillingen fredag d. 7. november, og billetterne kan kun købes i forsalg hos FO i kursusbutikken, Guldmedgade 25.

Prisen er 50 kr. pr. person. Forestillingen begynder kl. 20.00 og varer ca. 2 timer inkl. pause. Adressen er Rosenteatret, Rosensgade 24, hvor dørene åbnes kl. 19.30. God fornøjelse.

19500 7.11 kl. 20.00
Rosensgade 24

Sæt kryds i kalenderen - Kommende foredrag i FO:

Farver påvirker mere end du tror 21/10,
Fantastiske familieliv
29/10, **Du kan sagtens**
5/11, **Ikoner** 12/11.

Yderligere oplysninger og tilmelding via vores hjemmeside www.fo-aarhus.dk.

Vinder af fotokonkurrencen er fundet

- Karin Hanghøj, Viby J blev udtrukket som vinder af den fotokonkurrence, FO udskrev i

foråret med billederne nedenfor: "Billeder fra en dejlig pilefletter weekend"

Vi ønsker tillykke herfra.

Postbesørget blad
(8245 ARC)

FRIT OPLYSNINGSFORBUND

Fordi netværk handler om mennesker

„NÅR ANDRE BYGGER LÆSKÆRME, BYGGER VI VINDMØLLER“

– interview med skoleleder Torben Dreier om 20 år med folkeoplysning af Henriette Corvinus Andersen

FO's skoleleder, Torben Dreier, havde 20 års jubilæum d. 1. august i år. Nicolai har talt med ham om 20 år indenfor folkeoplysning. Det kunne være blevet til en snak om opad bakke og nedad bakke, men Torben Dreier valgte i stedet at fokusere på den positive udvikling og muligheder for fremtiden:

Foto: Kirsten Hauge

”Der ligger et fantastisk potentiale i forhold til at udvikle folkeoplysningen og jo mere folkeoplysningen kan skabe nye rammer for sig, jo stærkere vil vi stå i forhold til at kunne sætte den politiske dagsorden for fremtiden. Aftenskolen har været med til at skabe aktiviteten omkring daghøjskolen,

VUC, indvandrerundervisning og kompenserende undervisning. Og når det har kunnet lade sig gøre i fortiden, at skabe kreativitet og fremdrift i det undervisningslaboratorium, skal vi bevare den fleksibilitet og kreativitet, som kan være med til at styrke og give bonus ift. fremtiden.”

I tidens løb, er der beskåret og sparet indenfor folkeoplysningen, men det har ikke slået Torben Dreier og FO ud af kurs. ”Når andre bygger læskærme, bygger vi vindmøller”, siger han. ”Man må se mulighederne og der har været gode muligheder for udvikling. I Ole Vig Jensens tid som undervisningsminister blev ti-punkts programmet til og herunder 5 %'s puljen, som gav os mulighed for at søge økonomisk støtte til udvikling af nye initiativer og aktiviteter. Og i Margrethe Vestagers tid blev der stillet krav til oplysningsforbundene om at lave

debatskabende aktiviteter for en del af tilskuddet, den såkaldte 10 %'s pulje. Nogle har set disse elementer som en skærpelse, men de har været med til at styrke os, og i dag kan vi bruge dem til pege fremad og videreudvikle på”

Om fremtiden siger Torben Dreier: ”Der ligger store muligheder f.eks. indenfor fjernundervisning og indenfor den 4. sektor, som man siger, altså som aktør i samarbejde med kommunen, f.eks. som nu, hvor vi er med til at bringe ledige i arbejde. Jeg tror også, vi kan få indflydelse på udviklingen indenfor borgerinddragelse og den pædagogiske udvikling generelt”

Ja, det bliver spændende, hvad fremtiden bringer. Nicolai ønsker tillykke med jubilæet og god vind fremover til møllerne.

FRIT OPLYSNINGSFORBUND

Guldsmedgade 25
8100 Århus C.
Tlf.: 8612 6000
www.fo-aarhus.dk